

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2002-2003

14 FEBRUARI 2003

**Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van
5 september 2001 tot waarborging van
een voortdurende vermindering van de
overheidsschuld en tot oprichting van
een Zilverfonds, teneinde de financiering
van dat Fonds te waarborgen**

(Ingediend door de heer Michel Barbeaux)

TOELICHTING

Het Nationaal Instituut voor de statistiek (NIS) en het Planbureau hebben eind 2001 de demografische vooruitzichten voor België tegen 2050 berekend. Die cijfers wijzen op een veroudering van de bevolking, die gepaard gaat met een stijging van de levensverwachting (84 jaar in 2050 voor de mannen, 89 voor de vrouwen), een lichte daling van het geboortecijfer (- 3% tegen 2050), en een stijging van het sterftecijfer (+ 24%).

Uit de analyse van die statistische vooruitzichten blijkt een daling in de leeftijdsgroep onder de 40 jaar tegen 2050 (8% voor de groep van 0-19 jaar en 12% voor de groep van 20-39 jaar). De babyboomers van de jaren 50 zullen echter de groep van 60 tot 79 jaar sterk ondersteunen tot in 2033 (stijging met 38,3%). De oudste generatie (80-plussers) zal in aantal verdrievoudigen tegen 2050.

Bovendien zal de verhouding van 93 bejaarden op 100 jongeren in 2000 oplopen tot 169 op 100. Volgens dezelfde redenering zal de verhouding van 40 bejaarden op 100 actieven oplopen tot 69 op 100 in 2050.

Een van de grootste uitdagingen voor de toekomst is ongetwijfeld de vergrijzing, waarvan de gevolgen

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

14 FÉVRIER 2003

**Proposition de loi modifiant la loi du
5 septembre 2001 portant garantie d'une
réduction continue de la dette publique
et création d'un Fonds de vieillissement,
en vue de garantir le financement de ce
Fonds**

(Déposée par M. Michel Barbeaux)

DÉVELOPPEMENTS

L'Institut national de statistique et le Bureau du plan ont tracé, à la fin de l'année 2001, les perspectives démographiques pour la Belgique à l'horizon 2050 dont les chiffres dévoilent un vieillissement de la population couplé à une augmentation de l'espérance de vie (84 ans en 2050 pour les hommes, 89 pour les femmes), ainsi qu'une légère baisse de la natalité (- 3 % d'ici 2050) sur laquelle viendra se greffer une augmentation des décès (+ 24%).

L'analyse et les perspectives statistiques réalisées font état d'une diminution de la population de la tranche d'âge des moins de 40 ans d'ici 2050 (de 8 % pour les 0-19 ans et de 12 % pour les 20-39 ans). Par contre, la génération du baby-boom des années 50 soutiendra fortement le groupe des 60 à 79 ans jusqu'en 2033 (soit 38,3 % de plus). Quant à la génération la plus élevée (les plus de 80 ans), elle verra sa population tripler d'ici 2050.

En outre, si en 2000 on enregistrait une proportion de 93 âgés pour 100 jeunes, en 2050 cette proportion passera à 169 pour 100. Dans la même logique, s'il y avait en 2000 40 âgés pour 100 actifs, il devrait y en avoir 69 pour 100 en 2050.

Un des grands défis futurs est sans conteste lié au vieillissement de la population dont l'impact sur les

op de openbare financiën 3,1 % van het bruto binnelandse product (BBP) zouden bedragen, of een bijkomende last van 8,2 miljard euro tegen 2030.

Tot 2010 zullen de begrotingsgevolgen van de vergrijzing nog vrij beperkt blijven, maar vanaf het einde van het decennium zullen de pensioenuitgaven (+ 3,1 % van het BBP tussen 2010 en 2030) en de uitgaven voor gezondheidszorg (+ 1,3 % van het BBP) aanzienlijk stijgen, en niet gecompenseerd worden door de verminderde uitgaven voor de werkloosheid (- 0,5 % van het BBP) en de kinderbijslag (- 0,2 % van het BBP).

Daarom moet men de periode tussen nu en 2010 te baat nemen om voldoende reserves aan te leggen ten einde zo goed mogelijk voorbereid te zijn op de aangekondigde demografische schok.

Krachtens de wet van 5 september 2001 tot waarborging van een voortdurende vermindering van de overheidsschuld en tot oprichting van een Zilverfonds is voortaan een nieuw organiek fonds «Diverse niet-fiscale ontvangsten bestemd voor het Zilverfonds» opgenomen in afdeling 51 — overheidsschuld. Het doel ervan is de geldsommen in te zamelen die vervolgens door de Staat zullen worden toegewezen aan een nieuwe instelling met rechtspersoonlijkheid, het Zilverfonds, dat de statutaire taak heeft om reserves aan te maken en te beheren teneinde de bijkomende pensioenuitgaven tussen 2010 en 2030 te kunnen financieren.

De inkomsten van het Zilverfonds komen enerzijds van de begrotingsoverschotten, de overschotten van de sociale zekerheid, de niet-fiscale inkomsten en de beleggingsopbrengsten van het Zilverfonds.

Het is echter belangrijk aan de burgers te waarborgen dat elk jaar een minimumbedrag verplicht gestort zal worden om het Zilverfonds aan te vullen.

Zoals Pierre Pestiau, professor economie aan de Ulg, vastgesteld heeft, beschikt het huidige Zilverfonds echter over heel weinig middelen om de leefbaarheid van het pensioenstelsel veilig te stellen. De Europese Commissie zelf heeft erop gewezen dat de Belgische regering zich niet voldoende inspanningen getroost om de kosten van de vergrijzing op te vangen.

Door de beslissing over het toe te kennen bedrag te koppelen aan de raming van het begrotingsoverschot laat men overwegingen op korte termijn voorgaan ten koste van de lange termijn, met het risico dat men niet de structurele inspanningen zal leveren om de meer-kosten van de vergrijzing tussen 2010 en 2030 op te vangen.

Bijgevolg lijkt het absoluut noodzakelijk dat de verplichtingen op lange termijn inzake de stijving van het Zilverfonds vastgesteld worden, zodat de opeen-

finances publiques s'élèverait à 3,1 % du produit intérieur brut (PIB), soit un coût supplémentaire de 8,2 milliards d'euros d'ici 2030.

Si d'ici 2010, les répercussions budgétaires du vieillissement de la population sont relativement faibles, par contre la fin de la décennie marquera l'amorce d'une hausse sensible des dépenses de pensions (+ 3,1 % du PIB entre 2010 et 2030), des dépenses de soins de santé (+ 1,3 % du PIB) que ne compenseront pas les baisses de dépenses de chômage (- 0,5 % du PIB) et d'allocations familiales (- 0,2 % du PIB).

Il convient dès lors de mettre à profit la période nous séparant de l'échéance de 2010 pour se constituer des réserves suffisantes afin d'amortir au mieux le choc démographique annoncé.

En vertu de la loi du 5 septembre 2001 portant garantie d'une réduction continue de la dette publique et création d'un Fonds de vieillissement, un nouveau fonds organique «Recettes non fiscales diverses destinées au Fonds de vieillissement» est désormais inscrit à la section 51 — dette publique. Son objet est de recueillir les sommes qui seront ensuite affectées par l'État à un nouvel organisme doté de la personnalité juridique, le Fonds de vieillissement, dont la mission statutaire est la création et la gestion de réserves en vue de financer les dépenses supplémentaires en matière de pensions entre 2010 et 2030.

Les ressources du Fonds de vieillissement proviennent d'une part des surplus budgétaires, des excédents de la sécurité sociale, des recettes non fiscales ainsi que des produits des placements du Fonds de vieillissement.

Il est cependant important de donner aux citoyens la garantie qu'un montant minimum sera obligatoirement versé année après année pour alimenter le Fonds de vieillissement.

Or comme le constate le professeur Pierre Pestiau, professeur d'économie à l'Ulg, le Fonds de vieillissement mis en place représente très peu de ressources pour assurer la viabilité du système des pensions. La Commission européenne elle-même a souligné que les efforts faits par le gouvernement belge pour faire face au coût du vieillissement sont insuffisants.

Renvoyer la décision sur le montant annuel à affacter, à l'évaluation du surplus budgétaire conduit à laisser les contraintes à court terme prendre le pas sur les contraintes à long terme au risque de ne pas fournir les efforts structurels afin de faire face au coût supplémentaire du vieillissement entre 2010 et 2030.

Il semble dès lors impératif de définir des contraintes à long terme en matière d'alimentation du Fonds de vieillissement, obligeant ainsi les gouvernements

volgende regeringen verplicht worden zich eraan te houden, door te bepalen dat een bedrag van minstens 600 miljoen euro, geïndexeerd volgens een vergrijzingsindex, gestort wordt ongeacht de budgettaire toestand van het land.

Aangezien het aantal gepensioneerden met 100 000 zal stijgen tijdens het huidige decennium, en met 800 000 tussen 2010 en 2030, moet ook het bedrag dat aan het fonds gestort wordt, jaarlijks aangepast worden aan de raming, op basis van een gemiddelde over de volgende 10 jaar, van de meerkosten van de verschillende wettelijke pensioenstelsels, van de socialezekerheidstelsels van werknemers en zelfstandigen en van het stelsel van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, in het bijzonder wanneer zij afhangen van de demografische evolutie, zodat het fonds de nodige middelen krijgt om de vergrijzing het hoofd te bieden.

Een gemiddelde over tien jaar biedt het voordeel dat de jaren na 2010, waarin de stijging van kosten van de vergrijzing het grootst zal zijn, geleidelijk aan in rekening gebracht kunnen worden.

successifs à s'y tenir en prévoyant qu'un montant d'au moins 600 millions d'euros, indexé sur un indice de vieillissement, sera versé quelle que soit la situation budgétaire du pays.

Dès lors qu'au cours de la décennie actuelle, le nombre de pensionnés s'accroîtra de 100 000 personnes, alors qu'entre 2010 et 2030, l'augmentation atteindra 800 000 personnes, il convient également d'adapter, chaque année, le montant versé au fonds en fonction de l'estimation, établie sur une moyenne des 10 années à venir, des coûts supplémentaires des différents régimes légaux des pensions, des régimes de sécurité sociale des travailleurs salariés et des indépendants et du régime de la garantie de revenus aux personnes âgées, en particulier ceux liés à l'évolution démographique, afin que le fonds soit doté de moyens suffisants pour faire face au vieillissement.

La moyenne sur 10 ans a l'avantage de faire prendre progressivement en considération les années postérieures à 2010 au cours desquelles l'augmentation des coûts du vieillissement sera importante.

Michel BARBEAUX.

*
* *

*

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 24 van de wet van 5 september 2001 tot waarborging van een voortdurende vermindering van de overheidsschuld en tot oprichting van een Zilverfonds wordt aangevuld met het volgende lid:

«Bij ontstentenis van een begrotingssurplus of bij een ontoereikend begrotingssurplus, wordt elk jaar op de algemene uitgavenbegroting een minimumbedrag van 600 miljoen euro uitgetrokken, na aftrek van het reeds uitgekeerde begrotingssurplus. Dit bedrag evolueert jaarlijks op basis van het gemiddelde van de bijkomende kosten zoals ze in artikel 3, 1°, voor de tien jaren na het lopende jaar werden vastgesteld.»

23 december 2002.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution

Art. 2

L'article 24 de la loi du 5 septembre 2001 portant garantie d'une réduction continue de la dette publique et création d'un Fonds de vieillissement, est complété par l'alinéa suivant:

«À défaut de surplus budgétaire ou en cas de surplus budgétaire insuffisant, il est inscrit chaque année au budget général des dépenses un montant minimum de 600 millions d'euros, déduction faite des surplus budgétaires déjà versés. Ce montant évolue, chaque année, sur base de la moyenne des coûts supplémentaires tels qu'établis à l'article 3, 1°, pour les dix années ultérieures à l'année en cours.»

23 décembre 2002.

Michel BARBEAUX.